

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียน
โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔

ผู้วิจัย นายประทีป ไชยเมือง

ปีที่วิจัย ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ 4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ จำนวน 40 คน 2) สร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียน โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และตรวจสอบความตรงของรูปแบบ โดยการจัดประชาพิจารณ์ (Public Hearing) จากผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 86 คน 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียน โดยการจัดประชุมสรุปผลการทดลองใช้รูปแบบและเก็บข้อมูล โดยการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 149 คน และ 4) ประเมินผลการใช้รูปแบบและความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนรวมจำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ พบว่า สภาพปัญหาภายในโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ได้มีการดำเนินงานในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีความตระหนักและมีความพยายามในการจัดทำแผนงาน โครงการ/กิจกรรม กำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบ การดำเนินงาน บริหารจัดการ ติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา แต่ยังมีขาดความครบถ้วนสมบูรณ์ในบางขั้นตอน บางกิจกรรมที่ต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการและการดำเนินงาน เพื่อให้ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย นั่นคือ คุณภาพครู คุณภาพผู้เรียน อันเกิดจากการวางระบบการดำเนินงานในสถานศึกษาที่

สอดคล้องกับสภาพและปัญหา รวมถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนา จึงควรมีการเสริมสร้างความตระหนักและความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนให้ครอบคลุมบุคลากรทุกกลุ่มเป้าหมายและเน้นให้สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาจนกลายเป็นวัฒนธรรมคุณภาพ และจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ในด้านสภาพการบริหารของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ สภาพการบริหารใช้การบริหารตามระบอบราชการของกระทรวงศึกษาธิการกำหนด แบ่งการบริหารงานเป็น 4 กลุ่มงานใหญ่ ตามรูปแบบการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื่องจากเน้นการบริหารตามระบอบราชการ และสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และผู้อำนวยการโรงเรียน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหาร การทำงานเป็นการรับคำสั่งและปฏิบัติตามคำสั่ง ทำให้ขาดพลวัตในการทำงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งไม่ได้ร่วมกำหนดเป้าหมาย และวิธีการในการดำเนินงาน ทำให้การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียน ในด้านสภาพปัญหาของนักเรียนมีปัญหา คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะคะแนนการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) 2) การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมและไม่เกิดประโยชน์ 3) พฤติกรรมด้านซู้สาว 4) การติดเกม 5) ขาดความรับผิดชอบด้านการเรียน และ 6) การใช้เวลาว่างไม่เกิดประโยชน์

2. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ พบว่ารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ พบว่า ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเสริมสร้างภาวะผู้นำ 2) กระบวนการจัดการความรู้ 3) การสนับสนุนส่งเสริมความเข้มแข็งในการดำเนินงาน 4) แนวทางการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ 5) เป้าหมายความสำเร็จ มีความตรงและความเหมาะสมระดับมาก

3. ผลการทดลองการใช้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ พบว่า

3.1 ผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ในองค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริมภาวะผู้นำ พบว่า มีผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ใน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการความรู้ พบว่ามีผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ใน องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนส่งเสริมความเข้มแข็งในการดำเนินงาน พบว่ามีผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.4 ผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ใน องค์ประกอบที่ 4 การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียน พบว่ามีผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.5 ผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ในองค์ประกอบที่ 5 เป้าหมาย

ความสำเร็จ ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน พบว่ามีผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานสถานศึกษาและการทดสอบระดับชาติพบว่า มีผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียน พบว่า มีผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการใช้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

4.1 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เมื่อได้นำผลต่างทางด้านทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 รวมกันในปีที่มีการทดลองใช้รูปแบบ กับปีที่มีการนำรูปแบบที่ปรับปรุงแล้วไปใช้งานจริงส่งผลให้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนตามประเด็นที่พิจารณาเพิ่มขึ้นอยู่ร้อยละ 6.21

4.2 คุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยเทียบกับเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนกำหนดเป้าหมาย ร้อยละของนักเรียนต้องได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกรดเฉลี่ย (GPA) ร้อยละ 65 เมื่อนำรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ มาใช้ พบว่าโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกรดเฉลี่ย (GPA) สูงกว่าค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดทั้งหมด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน มีผลการประเมินอยู่ในระดับยอดเยี่ยม ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยเทียบกับเกณฑ์ในปีการศึกษา 2560 เปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2561 พบว่า ทุกข้อมีผลการประเมินสูงกว่าค่าเป้าหมายของโรงเรียนกำหนด และมีค่าร้อยละของนักเรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์เพิ่มขึ้นทุกข้อ และในปีการศึกษา 2561 โรงเรียน บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ มีผลการประเมิน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับยอดเยี่ยม และด้านผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) เมื่อนำผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยกับค่าเป้าหมายของปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2561 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของปีการศึกษา 2561 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดสูงกว่าของปีการศึกษา 2560 ทุกรายวิชา ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าจำนวน 3 รายวิชา คือวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และวิชาภาษาต่างประเทศ

4.3 ประสิทธิภาพการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ

4.3.1 ด้านผู้เรียน มีผลงานและรางวัลที่ภาคภูมิใจ รวมทั้งสิ้น 109 รางวัล แบ่งออกเป็นรางวัลและผลงานมหกรรมความสามารถทางศิลปหัตถกรรม วิชาการ และเทคโนโลยีของนักเรียนระดับภาค จำนวน 4 รางวัล ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เหรียญทอง จำนวน 28 รางวัล ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เหรียญเงิน จำนวน 34 รางวัล ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เหรียญทองแดง จำนวน 24 รางวัล ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประเภทเข้าร่วมการแข่งขัน จำนวน 19 รางวัล

4.3.2 ด้านครู พบว่า ในปีการศึกษา 2561 บุคลากรของโรงเรียนได้รับรางวัลหรือยกย่องเชิดชูเกียรติจำนวน 5 ประเภท คือ 1) โครงการ “ปียชนน์ คนการศึกษา” ประจำปี 2561 จำนวน 3 คน 2) รางวัลแม่ตัวอย่าง ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 คน 3) เกียรติบัตรผู้มีคุณูปการในการจัดการศึกษา และการสอธรรมสนามหลวง จำนวน 1 คน 4) โครงการครูดีไม่มีอบายมุข (ปีที่ 8) จำนวน 40 คน 5) ครูผู้ฝึกสอนให้นักเรียนได้รับรางวัลศิลปหัตถกรรม ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ครั้งที่ 68 จำนวน 104 คน

4.3.3 ด้านโรงเรียน พบว่า ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ได้รับรางวัลและยกย่องเชิดชูเกียรติ ได้แก่ ได้รับการประเมินในโครงการบริหารจัดการระบบคุณภาพและได้รางวัลคุณภาพ ในระดับ ScQA จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2560 รางวัล IQA AWARD ประจำปี 2561 “ระดับดีเด่น” ประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่รางวัลสถานศึกษาที่มีระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพระดับดีเด่น ประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา รับโล่ประทานรางวัล “Energy Mind Award 2016 และ 2017” อีกทั้งในปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ได้รับการรับรองการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ พ.ศ. 2559 – 2563 ได้ระดับคุณภาพ “ดีเยี่ยม” ทั้งสามด้าน แสดงให้เห็นว่า ผลการใช้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ในปีการศึกษา 2561 นั้นประสบผลสำเร็จ

4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ในภาพรวม พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามรูปแบบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ครูมีการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนในระดับชั้นเรียนตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการนำผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่ผ่านมา เพื่อเป็นฐานในการปรับปรุงและพัฒนากิจการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก